

Instuderingsfrågor – Kunskapsteori, vetenskapsteori och existentialismen

Fakta och begrepp

1. Vad är den traditionella definitionen av kunskap och vilka tre kriterier måste vara uppfyllda?
2. Förklara skillnaden mellan *a priori* och *a posteriori* kunskap. Ge ett exempel på varje.
3. Vad innebär begreppet "Tabula rasa" och vilken filosof förknippas med detta?
4. Vad är skillnaden mellan en analytisk och en syntetisk sats?
5. Två viktiga begrepp för Sören Kierkegaard är den enskilde och dussinmänniska. Vad betyder dessa?
6. Begreppet paradig är viktigt i Thomas Kuhns teori. Förklara vad begreppet innebär.
7. Två viktiga begrepp för Friedrich Nietzsche är slavmoral och herremoral. Vad betyder dessa?
8. Positivismen strävar efter att hitta "generella lagar". Ge exempel på hur ett sådant orsakssamband kan se ut inom både naturvetenskap och samhällsvetenskap.
9. Vad menade René Descartes med sitt kända citat "Jag tänker, alltså finns jag"?
10. Karl Popper menar att falsifikation ska vara en central del av den vetenskapliga processen. Vad menar Popper när han säger att man ska falsifiera teorier?
11. Vad är ett Gettier-problem? Beskriv kortfattat exemplet med fåret på ängen för att illustrera problemet.

Tillämpning och jämförelse

7. Jämför rationalism och empirism. Hur skiljer sig deras syn på varifrån vår kunskap kommer och vilka verktyg vi använder för att nå den?
8. Hur ser David Hume på relationen mellan "intryck" och "idéer"?
9. Förklara vad Sartre menar när han säger att existensen går före essensen
10. Hur förklarar Friedrich Nietzsche uttrycket "Gud är död", och varför leder det enligt honom till nihilism?
11. Sören Kirkegaard presenterar 3 stadier i livet. Hur motiverar han dessa stadier och vilket är högst och varför?
12. Albert Camus gör en jämförelse med vår livssituation som människor och myten om Sisufos. Förklara vad Camus menar med den jämförelsen

13. Vad är det vetenskapliga idealet inom positivismen och vad innebär det att kunskap ska vara "värdeneutral"?
14. För Sören Kierkegaard är begreppet ångest centralt. Förklara vad Kirkegaard menar när han säger att vi får ångest för vår existens
15. Thomas Kuhn menar att man inte kan jämföra två paradigmen inom vetenskapen. Förklara varför man inte kan göra det.
16. Vilken är den främsta kritiken mot rationalismen respektive empirismen?
17. Varför menar skeptiker att vi inte kan lita på våra sinnesintryck? Ge exempel på vad som kan vilseleda oss.

Analys och resonemang

18. Analysera Humes induktionsproblem. Vad innebär det att vi ser "regelbundenheter" snarare än "nödvändigheter", och varför är detta ett problem för vetenskaplig kunskap?
19. Gettier-problemen är ett sätt för att illustrera på brister i den klassiska definitionen av kunskap. Redogör för och analysera varför Gettier påvisar problem med den klassiska definitionen av kunskap.
20. Immanuel Kant ville förena empirismen och rationalismen. Förklara hur han menade att både sinnen och förnuft samverkar för att skapa kunskap.
21. Diskutera förhållandet mellan objektivitet och tolkning inom vetenskapen. Positivister menar att en forskare ska vara helt värdeneutral och undvika spekulation. Är det möjligt för en människa att observera världen med helt "objektiva ögon", eller har hermeneutiken en poäng i att vi alltid tolkar det vi ser?
22. Vad menade Kant med att vi bär på ett "kognitivt filter"? Diskutera begreppet "tinget i sig" i förhållande till hur vi uppfattar verkligheten.
23. Diskutera de vetenskapliga traditionerna positivisterna och Poppers falsifikation. Ta ställning vilken av de olika vetenskapliga teorierna du tycker bäst beskriver hur vetenskap ska gå till. Ta fram både positiva och negativa aspekter av teorierna.
24. Kant och Hume var oense om möjligheten till *syntetisk a priori-kunskap*. Förklara deras olika ståndpunkter och vad Kant använde som exempel för att bevisa sin tes.
25. Utvärdera skepticisismen som filosofisk hållning. Vilka är de starkaste argumenten för att tvivla på allt, och vilka är de vanligaste motargumenten (t.ex. cirkelargumentet)?